

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO-4101-08-01/2012
P/12/113

Poznań, dnia 20 lipca 2012 r.

Pan
Józef Czupała
Powiatowy Lekarz Weterynarii w Śremie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, skontrolowała realizację przez Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Śremie, dalej „PIW”, zadań określonych w programach zwalczania salmonelli w stadach kur w latach 2007-2012 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 10 lipca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli², przekazuje Panu Doktorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność PIW w kontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. W latach objętych kontrolą, nadzorem PIW było objętych w zależności od roku, od czterech do 13 stad hodowlanych kur (o liczebności od 38 tys. do 93 tys. szt. zwierząt) oraz od 11 do 39 stad kur niosek (w których utrzymywane było od 321 tys. do 859 tys. zwierząt). Zakażenia pałeczkami *Salmonella* stwierdzono w jednym stadzie hodowlanym (w 2008 r.) oraz w trzech stadach kur niosek (w 2008 r. w dwóch stadach, a w 2009 r. w jednym stadzie). Zakażenia te wystąpiły w stadzie reprodukcyjnym liczącym 7.213 kur i 732 kogutów w Manieczkach, w stadzie towarowym liczącym 27.000 kur w Krzyżanowie, w stadzie kur niosek liczącym 3.085 kur w Sulejewie oraz w stadzie kur niosek liczącym 14.515 sztuk w Żabnie.

Łącznie na realizację krajowych programów zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli* w okresie objętym kontrolą na terenie powiatu śremskiego poniesiono wydatki w kwocie 981.467,25 zł. Na koszty te składały się głównie odszkodowania za drób skierowany do uboju sanitarnego oraz odszkodowania za jaj i objęte utylizacją. Wartość wypłaconych odszkodowań wyniosła 969.146,26 zł., co stanowi 98,74% wydatków na realizację Krajowych Programów zwalczania niektórych serotypów *Salmonelli*. Koszty badań urzędowych (pobór prób do badań, dojazdy, koszty zużytych materiałów eksploatacyjnych) wyniosły 3.235,18 zł, (0,33%), a na inne cele, w tym na wynagrodzenia rzeczoznawców wyceniających likwidowane stada i na dezynfekcje zakażonych kurników wydano 9.044,02 zł.

Szkody poniesione przez właścicieli zakażonych stad ustalały powołane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii (dalej PLW) komisje rzeczoznawców, na podstawie średniej z trzech cen rynkowych okolicznych ferm w czasie wystąpienia zarazy. Ustalenia tych komisji stanowiły podstawę dla określenia kwot odszkodowań należnych właścicielom stad.

¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 82, ze zm.

² Dz. U. Nr 227, poz. 1482, ze zm.

2. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi zastrzeżeń do realizacji przez PIW zadań w zakresie:

- prowadzenia przez PIW rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną obejmującą wylęgarnie, odchownie kur niosek, stada hodowlane kur oraz sposobu ewidencjonowania przez PIW stad kur zakażonych salmonellozami,
- szkoleń dla hodowców w zakresie Krajowego Programu zwalczania niektórych serotypów Salmonelli, podczas których omawiano obowiązki wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia Krajowego Programu zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach kur,
- informowania Wojewódzkiego i Głównego Lekarza Weterynarii o stwierdzeniu wystąpienia odzwierzęcego czynnika chorobotwórczego podlegającego obowiązkowi monitorowania,
- dokumentowania prowadzonych dochodzeń epizootycznych związanych z wystąpieniem dodatniego wyniku badań w kierunku salmonelli oraz decyzji i działań podjętych w wyniku tych dochodzeń,
- wykonywania przez PIW kontroli przestrzegania przez właścicieli stad kur postanowień krajowych programów zwalczania niektórych serotypów Salmonelli oraz monitoringu pasz przeznaczonych dla stad hodowlanych i stad hodowlanych i stad niosek.

Kontrola nie ujawniła nieprawidłowości zarówno w zakresie ustalania i finansowania kosztów realizacji krajowych programów zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w powiecie śremskim, jak i w zakresie ustalania i wypłaty odszkodowań należnych właścicielom zakażonych stad.

3. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że działalność PIW w kontrolowanym zakresie nie była wolna od nieprawidłowości.

NIK negatywnie pod względem rzetelności ocenia, niewypełnienie przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Śremie wynikającego z 51 ust. 5 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt³ oraz z obowiązujących w okresie objętym programów zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach kur niosek⁴, obowiązku powiadomienia właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o stwierdzeniu wystąpienia serotypu Salmonella Enteritidis, w trzech stadach kur niosek (tj. w kurniku w Manieczkach - lipiec 2008 r., w kurniku w miejscowości Sulejewo - październik 2008 r., oraz w kurniku miejscowości Żabno - październik 2009 r.).

Nie we wszystkich przypadkach, w nadzorowanych przez PIW stadach kur przestrzegano wymaganej częstotliwości badań laboratoryjnych na obecność pałeczek Salmonella. Zgodnie z obowiązującymi w okresie objętym kontrolą programami krajowymi i przepisami unijnymi w stadach kur hodowlanych badania na obecność pałeczek Salmonella powinny być przeprowadzane przynajmniej, co dwa tygodnie, a w przypadku stad kur niosek przynajmniej raz na 15 tygodni. Przypadki niedochowania tych terminów (opóźnienia od sześciu do 16 dni) stwierdzono w wszystkich trzech objętych szczegółowymi badaniami w tym zakresie stad hodowlanych oraz w czterech spośród siedmiu objętych szczegółowymi badaniami w tym zakresie stad niosek. Z ustaleń kontroli wynika, że bezpośrednią przyczyną tej nieprawidłowości było niewyegzekwowanie od właścicieli stad terminowej realizacji obowiązku pobierania prób do badań.

4. Niezależnie od powyższego NIK zwraca uwagę, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, PLW wymagał od hodowców zniszczenia lub zagospodarowania ściółki, odchodów i innych przedmiotów, które mogły ulec zakażeniu w sposób wykluczający zanieczyszczenie pałeczkami Salmonella. Hodowcy poinformowali PLW o przekazaniu z dwóch zakażonych kurników, liczących ponad 34 tys. sztuk kur hodowlanych i niosek - 106,5 Mg zakażonego pomiotu kurzego do dalszego wykorzystania do produkcji podkładu do pieczarek oraz wywiezieniu nieznannej masy zakażonej ściółki i odchodów kurzych z dwóch innych zakażonych kurników liczących ponad 17 tys. sztuk kur niosek na pola uprawne po wcześniejszym wymieszaniu z nawozem. Wprawdzie są to metody, które powinny zapewnić likwidację pałeczek Salmonella, ale PIW nie posiadał informacji o badaniu na obecność pałeczek Salmonella podkładu do pieczarek oraz wywożonych mieszanek nawozów na grunty rolne powstałych z zarażonych pałeczkami Salmonella odchodów i ściółki. Zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1774/2002 z dnia 3 października 2002 r. Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi⁵, zmienionego z dniem 4 marca 2011 rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009

³ Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, ze zm.

⁴ Punkt 4.1.1.4. Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach niosek gatunku kura na rok 2008 – załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 2008 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 398), oraz punkt 1.9.8. załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 września 2009 r. w sprawie wprowadzenia wieloletniego Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach niosek gatunku kura (Dz. U. Nr 173, poz. 1344, ze zm.).

⁵ Dz. U. L 273 z 10.10.2002.

z dnia 21 października 2009 r. określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi⁶, metodą wykluczającą zanieczyszczenie pałeczkami Salmonella jest badanie wytworzonych produktów (nawozu i podkładu do pieczarek) z zakażonego pomiotu kurzego.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1) wypełnianie wszystkich obowiązków wynikających z realizacji „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów Salmonelli w stadach niosek gatunku kura”, w tym informowania państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o osobach, które miały kontakt z zakażonym drobiem,

2) zwiększenia nadzoru nad hodowcami w celu zapewnienia terminowego poboru prób do badań laboratoryjnych na obecność pałeczek Salmonella,

3) rozważenie zwiększenia wymagań od właścicieli stad kur, które wykluczyłyby obecność pałeczek Salmonella w produktach wytwarzanych ze ściółki i odchodów zarażonych tymi pałeczkami.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 Ustawy nowelizującej, oczekuje przedstawienia przez Pana w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 Ustawy nowelizującej, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 Ustawy nowelizującej, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁶ Dz. U. L 300 z 11.10.2009.